

Nr 25.

Af herr **Nilson** i Örebro, *om vissa tjänstemäns vid telegrafverket lönetursrätt.*

Såsom jag redan vid nästlidne riksdag hade tillfälle att i en motion påvisa, framkallade telefonväsendets snabba utveckling i statens hand vissa säregna förhållanden vid telegrafverket, bland annat i det afseendet, att en mycket stor kontingent extra personal måste anställas, medan motsvarande ökning i ordinarie tjänster fick anstå i afbidan på den stabilitet i verkets arbetsområde, som först efter en del år kunde inträda. Härpå blef den under öfvergångstiden intagna personalen oförskyldt lidande, dels därigenom att den fick under längre tid nöja sig med den extra anställdes lägre aflöning, dels därigenom att den vid senare befordran fick afsevärdt höjda kostnader för sin pensionering, då dessa kostnader nämligen vid telegrafverket, i motsats till hvad som gäller för civila tjänstemän i allmänhet, stegras allt efter uppnådd högre ålder vid befordran, dels ock slutligen därigenom, att ålderstilläggen efter vissa års väl vitsordad tjänstgöring utfalla så mycket senare som befordringen uppskjutits.

I sitt förslag till stater för telegrafverket år 1911 har kungl. telegrafstyrelsen upptagit ett förslag att afvärja den fortfarande mest kännbara af dessa olägenheter på sådant sätt, att det skulle medgifvas den personal, som under de angifna exceptionella förhållandena kvarstått obefordrad i telegrafverkets tjänst, att för ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstetid utöfver fem år såsom extraordinarie.

Vid ärendets föredragning har emellertid chefen för civildepartementet afstyrkt denna telegrafstyrelsens framställning, som därför icke heller upptagits i statsverkspropositionen.

Jag har då funnit mig böra upptaga telegrafstyrelsens framställning i denna del som eget yrkande. Det lärer därvid icke vara nödigt att upprepa de efter min mening fullt öfvertygande skäl, som telegrafstyrelsen anfört för sin framställning. Hvad statsrådet och chefen för cividepartementet anfört gentemot framställningen torde däremot böra från min sida påkalla några erinringar.

Statsrådet anför, att det vore ägnadt att ingifva betänkligheter att tre år efter det en löne reglering blifvit genomförd antaga öfvergångsbestämmelser till den nya aflöningsstaten, genom hvilka ett antal tjänstemäns löneförmåner skulle ytterligare afsevärdt förbättras, när det ju dock borde antagas, att vid löne regleringen alla de omständigheter, som kunnat inverka därpå, också blifvit beaktade. Såsom ett andra skäl emot framställningen anföres, att ett bifall till framställningen måhända ock skulle kunna förväntas medföra kraf på enahanda lönetursrätt inom andra förvaltningsgrenar, där löneförmånerna redan blifvit reglerade, och sålunda medföra kostnader, som icke läte sig för närvarande beräknas.

Hvad herr statsrådet sålunda anfört synes mig icke i sak träffande och därför icke heller såsom skäl öfvertygande.

De sakkunnige, som utarbetade förslaget till telegrafväsendets nuvarande organisation, börja sitt betänkande med angifvande af hvad det dem lämnade uppdraget afsåg, nämligen

en ny organisation af telegrafstyrelsen, mera afpassad efter telegrafverkets hufvudsakligen industriellt-ekonomiska verksamhet och underlättande en affärsmässig förvaltning däraf,

frågan om uppförande å ordinarie stat af ett antal underbefäl och reparatörer vid linjearbetena, samt

undersökning huruvida de vid 1902 års riksdag fastställda nya stater för telegrafverkets distrikts- och lokalförvaltningar vore lämpade efter för handen varande förhållanden.

När civilministern i sitt anförande affärdar Riksdagens och Kungl. Maj:ts beslut med anledning af det förslag, sakkunnige i dessa ärenden framlade, med orden »genomförd löne reglering», förklaras det naturligtvis däraf, att han anser, det de sakkunnige lämnade uppdraget bör så tolkas, att de bort i sitt förslag upptaga till pröfning icke blott organisationen och de grundsatser med afseende på aflöningen, som därmed stå i oskiljaktigt sammanhang, utan äfven sådana detaljförslag, som icke afsåge annat än utjämnandet af de orättvisor, som den föregående löne regleringens grundsatser visat sig för enskilda personer inom tjänste-

mannakåren medföra. För de sakkunniga ha däremot tydligen organisationen och de därmed sammanhängande grundsatzerna varit det afgörande och, ehuru de genom öfvergångsbestämmelser sökt afvärja de orättvisor de af dem själfva föreslagna grundsatzerna skulle kunnat medföra för enskilda tjänstemän, synas de icke hafva velat vedervåga sina principiella förslag genom upptagande af detaljanmärkningar angående de förut gällande aflöningsbestämmelserna, och om de på grund häraf icke uttryckligen i sitt förslag togo särskild hänsyn till dem, som blifvit oförskylt lidande vid 1902 års lönereglering, finner detta sin tillräckliga förklaring däri, att enligt kommitterades förslag telegrafstyrelsen skulle äga befogenhet att, under vissa förutsättningar och villkor, medgifva uppflyttning i högre löneklass före den tid, som i de allmänna grunderna för sådan uppflyttning finnes angifven, och det sålunda enligt de sakkunnigas förslag skulle legat i telegrafstyrelsens skön att rätta äfven orättvisor af nu förevarande slag. Då Riksdagen icke fann skäl medgifva styrelsen berörda befogenhet, är det sålunda icke i strid utan i full konsekvens med 1908 års organisation, att telegrafstyrelsen nu i ärendet vänder sig till statsmakterna.

Chefen för civildepartementet synes mig därför hafva låtit vid sitt yttrande leda sig af en i visst hänseende felaktig syn på 1908 års organisation af telegrafverket.

För öfrigt må det tillåtas mig att i detta sammanhang påpeka, det de ojämnheter i aflöningsförhållanden, telegrafstyrelsen velat genom sitt nu framställda förslag afvärja, framkallats genom en tolkning af 1902 års lönereglering, som nog är den formellt riktiga men näppeligen varit klar för Riksdagen, då denna reglering beslöts. Det föreskrefs nämligen i 1902 års telegrafstater rätt för tjänsteman att för erhållande af ålders-tillägg tillgodoräkna den tid, som förflutit från hans tillträde till befattningen på grund af förordnande i följd af frågan om verkets omorganisation med anledning af telefonväsendets tillkomst. Denna bestämmelse har så tillämpats, att hvarje telegraftjänsteman, som förordnades till telefontjänstgöring, fick tillgodoräkna sig för ålderstillägg dylik tjänstgöring, men hans kamrater, som delvis eller hufvudsakligen hade telegraftjänstgöring, fingo ingen sådan rätt, äfven om den tjänst de skötte aldrig skulle ifrågakommit, om den icke framkallats af telefonväsendet. Att af en sådan tolkning skulle framkallas oförskylta olikheter mellan eljest jämställda tjänstemän, starkast framträdande vid senare förflyttningar från det ena slaget af tjänstgöring till det andra, ligger i öppen

dag. Det är dylika olikheter, telegrafstyrelsen velat genom sin framställning utjämna, och detta innebär således i själfva verket icke något annat än en tillämpning af en af Riksdagen fastslagen grundsats äfven för sådana tjänstemän, som af väsentligen formella skäl icke däraf hittills kommit i åtnjutande.

Hvad angår det andra af chefen för civildepartementet anförda skälet emot telegrafstyrelsens förslag, torde det närmast hafva hämtats ur statsutskottets yttrande angående min förra året i enahanda syfte afgifna motion. Utskottet anförde nämligen, att det visserligen, med hänsyn till särskildt inom telegrafverket rådande förhållanden, funne förslaget beaktansvärdt, men då frågan om förändrade bestämmelser i afseende å lönetursrätt för en personal af den omfattning som telegrafverkets vore synnerligen vidtutseende särskildt beträffande de kostnader, som komme att däraf drabba statsverket, samt ett bifall till motionen kunde förväntas jämväl medföra kraf på enahanda lönetursrätt inom andra förvaltningsgrenar, ansåge sig utskottet icke kunna på endast den utredning, som vore i motionen lämnad, förorda densamma.

Jag böjde mig för de af statsutskottet anförda skäl. Numera har emellertid af telegrafstyrelsen förebragts den fullständiga utredning, som utskottet ansåg nödig, och därjämte har jämväl den af utskottet antydda farhågan förlorat sin betydelse, då nämligen såväl utskottet som Riksdagen vid den senare infallande pröfningen af postverkets stater funno den fruktade konsekvensen af mitt förslag icke vara värre, än att rättvisan kräfde densammans antagande för postverkets del. Jag förstod fullständigt statsutskottets och Riksdagens tvekan, innan behandlingen af poststaten ännu medhunnits, då ett bifall till min motion skulle kunna tänkas innebära, att Riksdagen gäfvé på hand ett liknande beslut i fråga om postverket. Äfven om så exceptionella förhållanden icke rådt i detta verk, som fallet varit vid telegrafverket, hafva dock dessa båda förvaltningsgrenar större likhet sinsemellan än med något annat ämbetsverk. Att finna farhågan för konsekvenser åberopas detta år, sedan postverket på vida svagare skäl än de, som gälla för telegrafverket, fått sig den ifrågavarande lönetursrätten tillerkänd, verkar däremot icke öfvertygande.

Enär sålunda inga giltiga skäl kunnat anföras emot telegrafstyrelsens framställning i förevarande hänseende, får jag värdsamt hemställa

att Riksdagen måtte, på sätt telegrafstyrelsen föreslagit, medgifva, att de vid den nya statens ikraft-

trädande den 1 januari 1908 vid telegrafverket anställda ordinarie och extra ordinarie tjänstemän vid linjedistriktet, trafikdistriktet och stationerna må, i den mån styrelsen finner dem böra komma i åtnjutande af en dylik förmån, i fråga om begynnelseaflöning och aflöningsförhöjning såsom linjeingenjör, assistent, telegrafist och interurbantelefonist eller stationsbiträde få räkna sig till godo så stor del af tiden för tjänstgöringen såsom extra ordinarie i motsvarande befattningar, som öfverskjuter fem år.

Stockholm den 25 jan. 1910.

E. A. Nilson.

Nr 26.

Af herr **Berg** i Munkfors, om styckning i egnahemslägenheter af förra majorsbostället 2 mantal Hammar nr 1 i Värmlands län m. m.

Enär förra majorsbostället 2 mantal Hammar nr 1 i Hammarö socken Karlstads härad af Värmlands län icke längre kan på för kronan fördelaktiga villkor utarrenderas, har tanken uppkommit att på något annat lämpligare sätt taga tillvara värdet af jorden å egendomen. Vid 1908 års riksdag väcktes ock motion om egendomens styckning och försäljning för upplåtande till egna hem åt ortens talrika arbetarebefolkning. Andra kammaren biföll motionen, Första kammaren afslog den. Konungens befallningshafvande inom länet föreslår ock i skrifvelse till kungl. domänstyrelsen, som af bilaga nr 2 framgår, egendomens försäljning. Kungl. domänstyrelsen har äfven uttalat sig i samma riktning. 1905 års statsrevisorer säga om Hammar, att åbyggnaderna med undantag af en nyuppförd byggnad befinna sig i otillfredsställande skick samt att särskildt ladugården är af ålder och röta alldeles förstörd, till följd hvaraf den måste uppstöttas på båda långsidorna. Enligt approximativ